

Besluitvormingsproces rondom AZC's is gebaat bij burgerparticipatie

Jos Kuppens - Bureau Beke

De laatste tijd lopen burgerprotestacties tegen toekomstige AZC's en noodopvangen regelmatig uit de hand. Burgers zoals in Oranje, Steenbergen en Geldermalsen lijken steeds meer bereid tot verregaande gewelddadige acties. In Geldermalsen werd aanvankelijk nog gesuggereerd dat het geweld door notoire reischoppers werd veroorzaakt. Het bericht dat de politie veertien mensen uit Geldermalsen had gearresteerd kwam daar vervolgens als een koude douche binnen.

Overeenkomstige patronen

De incidenten met opstandige burgers die protesteren tegen het vestigen van asielzoekers vertonen een aantal overeenkomstige patronen. Zo worden burgers vaak geconfronteerd met een (nagenoeg) onomkeerbaar besluit om een asielzoekerscentrum of noodopvang te vestigen. De reden hiervoor is dat het bestemmingsplan plotseling is aangepast en burgers de aankondiging hiervan gemist hebben. Ook worden bewust locaties gezocht waar het niet nodig is het bestemmingsplan aan te passen. Regelmatig blijven de locatiekeuzecriteria voor de burger onduidelijk en ontbreekt de motivatie voor de gekozen locatie. Verder mist er een grondslag voor de aantallen asielzoekers die voor een locatie genoemd worden. Het is daardoor onduidelijk waarom er gekozen is voor bijvoorbeeld 1.500 asielzoekers in een bepaalde gemeente in plaats van 750. Hooguit wordt gewezen op de kosten die meer beheersbaar zijn met grote groepen asielzoekers.

Een laatste punt is de soms diffuse rol tussen het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) en de gemeente. Het komt voor dat gemeenten in de communicatie naar burgers samen optrekken met het COA. Dit versterkt de onduidelijkheid over wie de verantwoordelijkheid heeft voor de veiligheid en leefbaarheid rondom een AZC of een noodopvang.

Overvaltactiek

Het lokale bestuur realiseert zich te weinig dat een burger zelf vaak in ellenlange procedures verwickeld zit om zelf iets voor elkaar te krijgen, bijvoorbeeld het verbouwen van zijn huis. Toch ziet deze wel dat hetzelfde bestuur rigoureuze beslissingen er op een zeer korte termijn doorheen drukt. De informatie die de burger vervolgens ontvangt, krijgt dan al snel het karakter van een eenzijdige mededeling, zonder dat een discussie hierover nog mogelijk is.

Burgers gaan steeds meer in het verweer tegen deze 'overvaltactiek'. De burgerwoede die vervolgens ontstaat is niet te rechtvaardigen, maar is een resultaat van onmacht en frustratie. Burgers voelen zich bedonderd, niet gehoord en verwijten het lokale bestuur schimmige praktijken. Dit terwijl de praktijk uitwijst dat burgers in dit proces wel degelijk een constructieve rol kunnen spelen.

Benchmark bij andere sectoren en andere steden

Het fenomeen van burgerlijk protest tegen de komst van bepaalde instellingen of voorzieningen is in het geheel niet nieuw. Zo zijn er legio voorbeelden van burgerprotesten tegen de komst van opvang voor dak- en thuislozen. In dergelijke vestigingsprocessen worden, zo is onze ervaring, lokaal inmiddels stappen gezet om burgers veel meer te betrekken in de besluitvorming. Daarbij staat het waarborgen van leefbaarheid en veiligheid voorop,

iets dat rondom AZC's en noodopvangen ook relevant is. Het is alleen een gemiste kans dat deze ervaringen amper worden meegenomen in het asielzoekersproces.

Daarnaast zijn er ook voorbeelden van gemeenten waar het proces rondom het vestigen van een nieuwe AZC of noodopvang beduidend beter verloopt. De inbreng van burgers beperkt zich daar niet tot het aanvoeren van argumenten tegen een vestiging, maar stelt de inbreng van de burger gelijk aan de inbreng van de andere partijen. Zo kunnen zij aangeven welke risico's zij verwachten na de komst van een AZC en kunnen ze zelf oplossingsrichtingen aandragen om deze risico's te beperken.

Tijd voor een nieuw visie op 'de burger'

Nog te veel worden burgers door het bestuur gezien als een partij aan wie de vervelende boodschap op een zo tactische manier gebracht moet worden. Dit betekent in de praktijk een te vage en te late boodschap. Juist dat zet kwaad bloed bij burgers.

Onze ervaring bij risico-analyses rondom AZC's en noodopvang leert dat bij burgers vaak relevante kennis van zaken zit die juist uitstekend zicht geeft op de lokale risico's voor de leefbaarheid en veiligheid. Het is zaak deze kennis niet te negeren, maar juist aan te wenden voor een optimale inbedding van een AZC of een noodopvang in de buurt. Als burgers serieus genomen worden, blijken ze wel degelijk bereid om ook verder te kijken dan hun eigen horizon. Bovendien krijgt een gemeente ook beter zicht op wat burgers beweegt.

Van lokaal naar landelijk?

Er gaan stemmen op om enige landelijke regie door te voeren op de procedure rond het toewijzen van AZC- en noodopvanglocaties. Deze ontwikkeling is opmerkelijk, omdat iedere nieuwe locatie namelijk een sterk lokaal karakter met zijn eigen dynamiek heeft. Het is juist van belang om ieder voornemen tot vestiging lokaal goed in kaart te brengen. Bij voorkeur wordt dit door de lokale partners uitgevoerd. En het wordt tijd dat we ons gaan realiseren dat burgers hier ook een rol in moeten spelen.

Bureau Beke
Rijnkade 84
6811 HD Arnhem
tel. 026 - 443 86 19

info@beke.nl
www.beke.nl

Bureau **Beke**